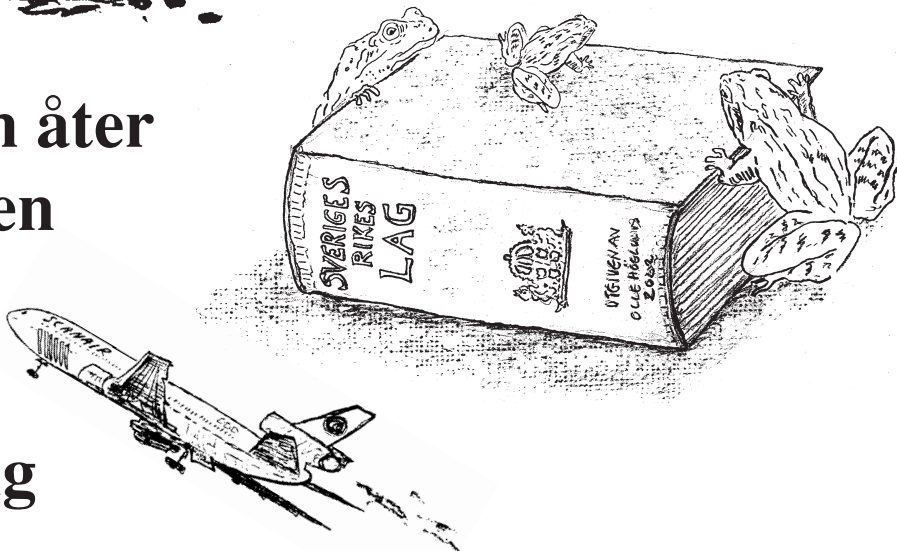

Rådasjön hotas.....

**Grodorna vann åter
i miljödomstolen**

**Miljöskandal
som sprider sig**

Långt mellan mål och medel

Varför fortsätter utarmningen och förstörelsen av naturen? Det kan man fråga sig när det samtidigt verkar råda någon slags enighet om att utarmningen skall stoppas. Främst syns detta i olika mål som antagits av FN, EU, regeringen, riksdagen och i kommunerna. Men ändå blir det bara sämre och sämre - listan med rödlistade arter har aldrig varit så lång och de mest skyddsvärda naturmiljöerna försvinner i snabb takt. Varför är det så? Ja svaret är enkelt - det är för stort avstånd mellan mål och medel, ja det är som ett avgrunds djup, där djur och växter faller ner och försvinner. Som i regeringens nya strategi för biologisk mångfald. I den är målen stora och vidlyftiga som att; till år 2020 ska minst 20% av Sveriges landområden vara skyddade. Dessa skall dessutom i huvudsak utgöras av områden "av särskild betydelse för biologisk mångfald eller ekosystemtjänster som skall bindas samman inom ekologiskt representativa system av skyddade och välförvaltade områden."

Ja det låter verkligen men det finns en del hakar då resurserna och åtgärderna lyser med sin frånvaro i strategin. Något flera miljöorganisationer även har lyft fram i sina kommentarer. Naturskyddsföreningen dömer ut strategin och skriver att det med föreslagna medel tar minst 100 år att nå målen och att regeringens strategi "cementerar en svag politik och vissa förslag t.o.m försvagar de regler som ska skydda vår natur". WWF menar att "Regeringen bygger luftslott" och Sveriges Ornitologiska förening skriver att det är "Många fagra ord men få och klena konkreta besked". Föreningen Skydda Skogen slutsats är att "Regeringen är ett hot mot skogen".

Ja man behöver inte granska särskilt noga för att upptäcka att regeringen, likt kejsaren i sagan, inte har några kläder på sig. Man står där och försöker skyla sig med en tunn strategi medan utarmningen av naturen fortsätter. Tyvärr är det inte så mycket bättre i vår egen kommun och kommunledning. Även där är det tunnklätt. Inga planerade kommunala åtgärder för vare sig naturskydd eller bevarande av biologisk mångfald. Detta trots lokala mål och löften om att den biologiska mångfalden skall bevaras och hotade arter skyddas. Vi når ju inte mål enbart genom att sätta upp mål. Vi når inte ens en bit på vägen - när resurser och medel saknas.

Michael Nilsson
ordförande

**"Regeringen
bygger
luftslott"**

WWF 2014-03-13

**Vill Du bli medlem i Naturskyddsföreningen
- Ring 08/ 702 65 00 - Eller gå in på
www.naturskyddsforeningen.se**

Styrelse Naturskyddsföreningen i Härryda

Michael Nilsson Ordförande
Näsetvägen 16
435 39 Mölnlycke Tel: 031/ 989363
michael.nilsson@naturskyddsforeningen.se

Jan Hellenberg V Ordförande
Tubared Ekväg 9
430 63 Hindås Tel:0301/19004

Mats Sandberg Kassör
Banvägen 62
435 43 Pixbo Tel: 031/88 01 68

Christer Johansson Sekreterare
Råda Portar 74
435 32 Mölnlycke Tel:031/183241

Olavi Paldan
Ängsvägen 3
435 43 Pixbo Tel: 031/880447

Carin Nilsson
Näsetvägen 16
435 39 Mölnlycke Tel: 031/ 989363

Birgitta Karlsson
Mölnlycke

Styrelsesuppleanter:

Lars Berntsson
Stenliden 2
435 37 Mölnlycke

Sverker Steen
Gitarrvägen 1B
435 44 Mölnlycke Tel:031/884452

Sten Svantesson
St Håltetvägen 10
438 93 Landvetter Tel: 070/3095588

Naturskyddsföreningen i Härryda, som är en lokal krets av Svenska Naturskyddsföreningen, har ca 1000 medlemmar. Föreningens arbete bedrivs på ideell basis och leds av en styrelse som väljs varje år av medlemmarna.

© Där inget annat anges: Michael Nilsson

Grodorna vann åter i domstolen

- tillstånd krävs för dagvattenanläggningen

När frågan om byggnationen av dagvattenanläggningar vid Örtjärn åter kom upp i Mark- och miljödomstolen fick grodorna rätt igen. Domstolen kom fram till att det var fel att bygga anläggningen utan tillstånd, upphävde länsstyrelsens beslut och skickade tillbaka ärendet till länsstyrelsen.

Hela historien började våren 2011 när Härryda kommun ville bygga en dagvattenanläggning vid Örtjärns strand i Mölnlycke. Naturskyddsföreningens undersökningar i området visade dock på förekomst av rödlistade och fridlysta arter och föreningen påpekade att det krävdes tillstånd för bygget. Länsstyrelsen tog dock ingen notis utan meddelade att kommunen kunde börja bygga utan tillstånd eller några miljöutredningar. Beslutet överklagades i januari 2012 av Naturskyddsföreningen till mark- och miljödomstolen som avvisade överklagandet och menade att föreningen inte hade rätt att överklaga. Detta beslut överklagades då till mark- och miljööverdomstolen som gav Naturskyddsföreningen rätt. Domstolen skrev att föreningen "tveklöst", i enlighet med Århuskonventionen, hade rätt att överklaga.

Passade på att bygga

I samband med domstolsprövningen passade kommunen under hösten 2012 på att bygga anläggningen. Man hävdade att man hade tillstånd och vägrade trots vädjan från Naturskyddsföreningen att avvakta den pågående rättsprocessen. Efter att frågan åter prövats i mark- och miljödomstolen så kom domen i höstas som innebar att kommunen och länsstyrelsen gjort fel. Domstolen konstaterar att det krävs tillstånd och kommunen måste nu lämna in en ansökan för den redan byggda anläggningen.

Ännu ingen ansökan inlämnad

Vid kontakt med länsstyrelsen i februari i år har kommunen ännu inte lämnat in någon ansökan för anläggningen. Detta trots att länsstyrelsen vid två tillfällen begärt att kommunen skall komma in med en ansökan.

När en anläggningen redan är byggd finns det alltid risk att detta enbart blir en skådeprocess där utslaget är klart från början. Det är svårare att neka tillstånd till något som redan byggts.

Förstörda naturvärden

Naturvärdena är redan till stora delar förstörda och den ursprungliga miljön är inte kvar. Vid besök i området 2013 efter byggnation kunde exempelvis inte den rödlistade gråvingade källbäcksländan hittas.

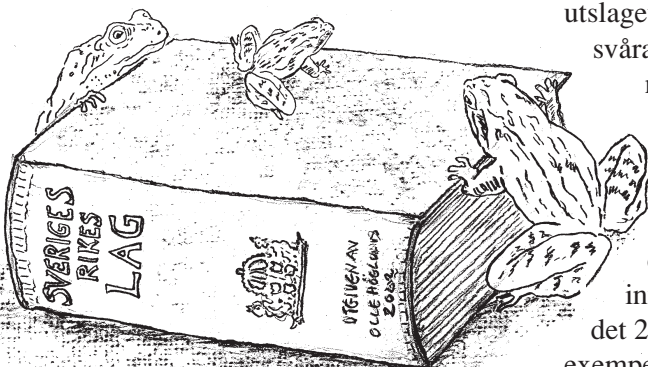
Några grodor hade visserligen lekt i dammen men då det även fanns fisk i dammen är risken stor att romm/ungel äts upp. Hur

Den hotade och rödlistade gråvingade källbäcksländan återfanns inte i området året efter kommunen byggt dagvattenanläggningen

grodorna och ynglen drabbas av de föroreningar man leder till anläggningen vet man inte. De blir troligen inte någon lämplig livsmiljö för groddjur, då grodor har en tunn hud som lätt släpper igenom föroreningar som är lösta i vatten. Naturskyddsföreningen har varit i kontakt med professor Claes Andrén, Sveriges kanske främsta grodexpert, som säger att "Allmänt kan man nog säga att dagvattendammar i anslutning till vägar och bebyggelse inte är lämpliga lekplatser för amfibier.". Nu väntar en ny ansökan och riktig prövning där frågan kring bl a påverkan på grodorna måste belysas bättre.

Även om det är osäkert om miljön vid Örtjärn kommer kunna räddas kan förhoppningsvis, genom denna rättsprövning, andra liknande miljöer skyddas i framtiden genom bättre miljöprövningar.

Rådasjön hotas av grävningar

Trots att Rådasjön är skyddad som naturreservat så hotas dess naturvärden nu av grävningar. Grävningar som riskerar orsaka stora och svåra skador på sjöns naturvärden och skyddsvärda ekologi.

Det är Mölndals kommun som tillsammans med Mölndals kvarnby har ansökt om att få göra grävningar och fördjupningar vid Ståloppet (A fig 1). Syftet är att få bättre grepp kring sjöarnas och vattendragens reglering. Genomförda grävningarna kommer Rådasjöns vattennivå att sänkas vilket kommer att påverka sjöns mycket värdefulla strandmiljöer. Stränder vars miljöer och arter är beroende av dagens varierande vattennivåer med ömsom lågvatten och ömsom högvatten.

Arter och miljöer hotas

Exempel på särskilt skyddsvärda arter i dessa miljöer i Rådasjön är drillsnäppa, skäggdopping, mindre hackspett, brun kärrhök, enkelbeckasin, snok, åkergroda, lake, smal

dammsnäcka, posthornsnäcka, bred paljettdykare, grävningad källbäckslända, spädnate, skaftslamkrypa, korsslamkrypa och ask. Ett stort antal strandnära miljöer, s.k. svämmiljöer, finns runt Rådasjön (fig.2). Samtliga dessa hotas av de föreslagna åtgärderna. En del miljöer omfattas även av EU:s miljöskydd som exempelvis svämlövskogarna. Rådasjön med dess stränder skyddas idag till största delarna även som naturreservat. Enligt reservatsföreskrifterna så är det förbjudet att bl a gräva i sjön och påverka Rådasjöns biologiska mångfald på ett negativt sätt.

Havs- och vattenmyndigheten mycket skarpt kritisk

Det var Havs- och vattenmyndigheten (HaV) som först reagerade på projektets stora risker för naturmiljön. I sitt första yttrande i juni 2013 påtalade HaV att kommunens ansökan hade mycket omfattande brister. Det saknades bl a beskrivningar av åtgärdernas konsekvenser för Rådasjön och dess

värden. Kommunen hade även missat att åtgärderna gjordes i ett naturreservat där det krävdes särskild dispens, att det fanns särskilt strandskydd och många arter som skyddades av artskyddsförordningen. Under hösten anslöt sig sedan bl a miljönämnden i Härryda, Mölndalsåns vattenråd och Naturskyddsföreningen i stort till Havs- och vattenmyndigheten kritik.

Tuffa miljöförhandlingar knäckte kommunens motstånd

Vid miljöförhandlingen som hölls i Mölndals stadshus i januari var det fullsatt. Vid ena väggen miljödomstolen, mitt emot sökanden och längst nere satt bl a länsstyrelsen, kommunerna, Havs- och vattenmyndigheten, fiskevårdsområdesföreningen, Mölndalsåns vattenråd, Naturskyddsföreningen och den allmänhet som tagit sig till mötet. Vid förhandlingen kvarstod Havs- och vattenmyndigheten, trots sökandens komplettering, vid att underlaget fortfarande var för bristfälligt och att man menade att domstolen borde avvisa ansökan.

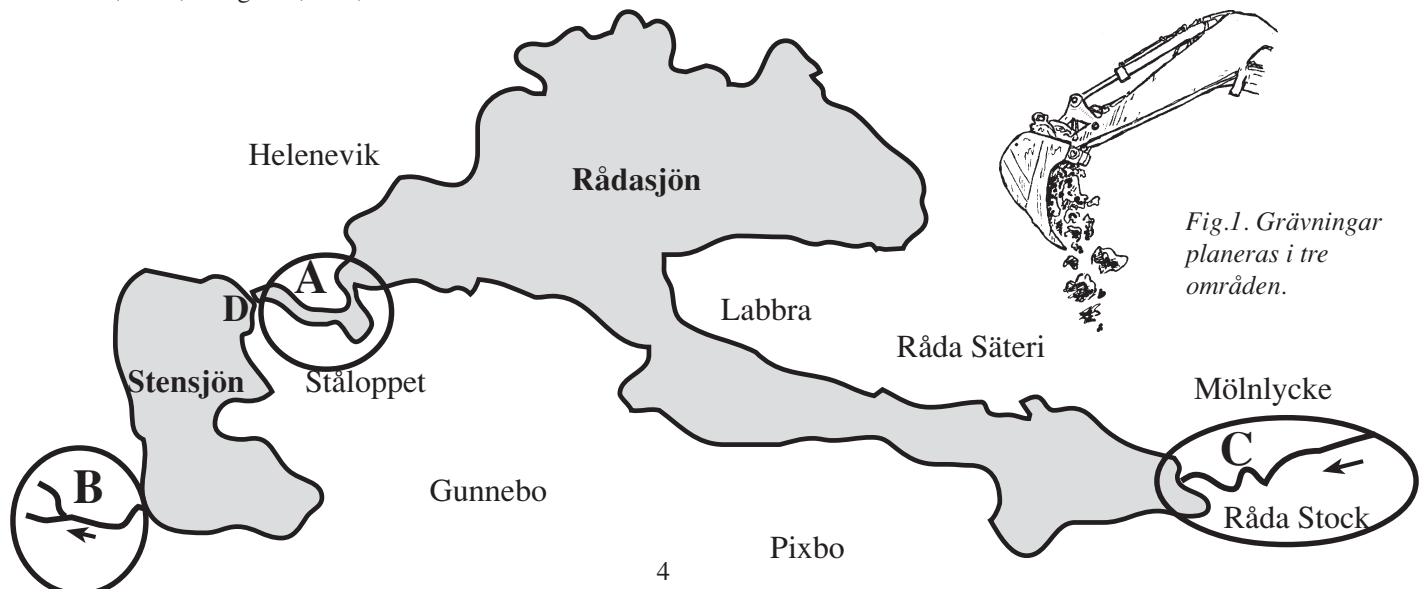

Fig.1. Grävningar planeras i tre områden.

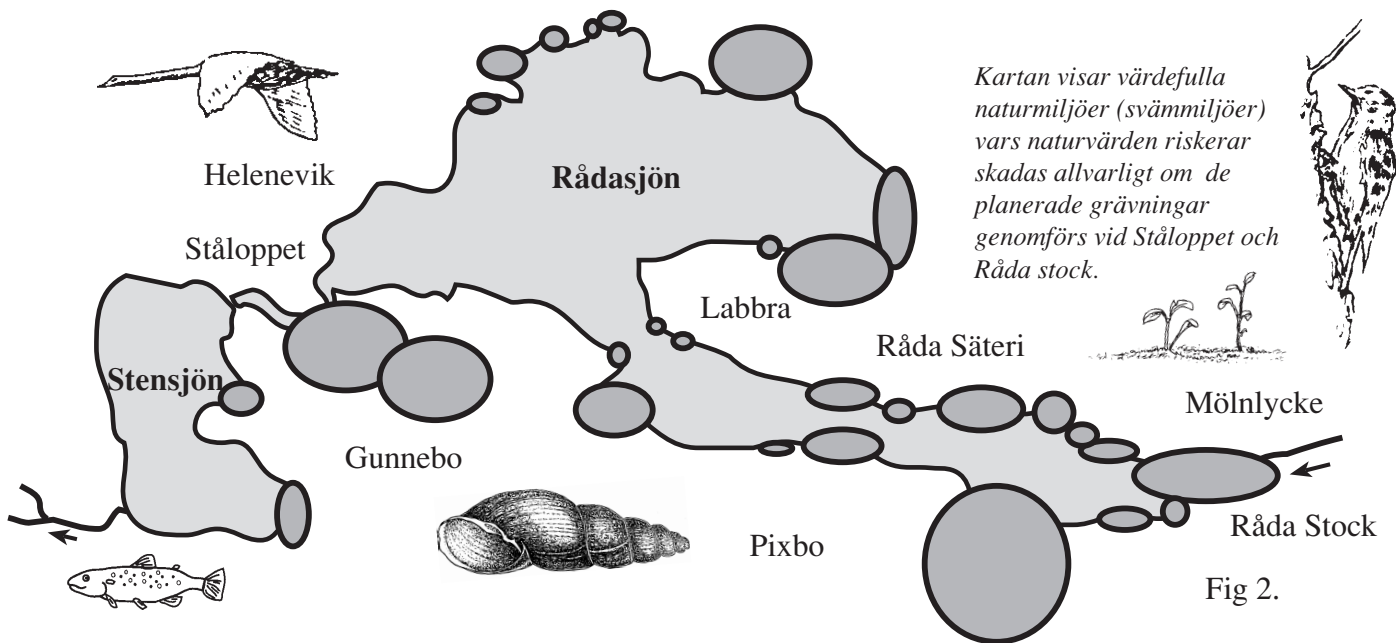

Fig 2.

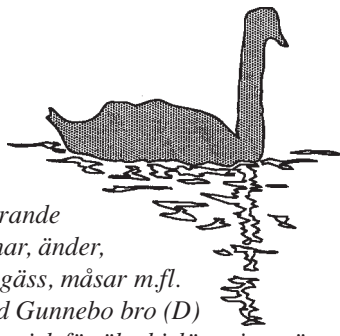
Mölnalds kommun stod dock envist kvar vid att underlaget räckte och menade att remissinstansernas oro var betydligt överdriven. Under förhandlingen anslöt sig dock även länsstyrelsen, Härryda kommuns miljönämnd, Mölnaldsånns vattenråd, fiskevårdsområdesföreningen och Naturskyddsföreningen till HaV:s krav på att ansökan skulle avvisas. Till sist var motståndet kompakt mot ansökan och Mölnalds kommun var påtagligt pressad. Vid dagens slut

strax före det att mötet skulle avslutas vek sig Mölnalds kommun och begärde att slutförhandlingarna skulle skjutas upp. Man var nu villig att "komplettera ansökan enligt de önskemål" som gjorts och återkomma. Någon komplettering har ännu inte lämnats till domstolen.

"Sökanden har full respekt för de invändningar som förts fram i målet och önskar komplettera ansökan enligt de önskemål om kompletteringar som gjorts i målet."

Louis Vasseur, advokat ombud för Mölnalds, vid förhandlingens avslutning

I Mölnlycke har dessutom Härryda kommun lämnat in ansökan om att få gräva och muddra vid Råda Stock och i Mölnaldsån (C. fig.1). Dessa grävningar hotar ett flertal skyddsvärda arter och den särskilt värdefulla svämmiljö som finns här (se Härryda Natur 1/2013). Miljön vid Råda stock är därför dubbelt hotad genom dessa grävningar liksom för risken för sänkta vattennivåer pga av Mölnalds kommuns grävningar vid Ståloppet.

Övervintrande sångsvanar, änder, sothöns, gäss, måsar m.fl. fåglar vid Gunnebo bro (D) hotas pga risk för ökad isläggning när vattenhastigheten sjunker i Ståloppet.

Fler konsekvenser och åtgärder

Förutom grävningarna i Ståloppet vill Mölnalds kommun även gräva och göra förändringar nedströms Stensjön i Mölnaldsån vid Grevedämnet (B, fig.1). Även dessa hotar höga naturvärden med förekomst av skyddsvärda bottendjur, strömstare, rörhöna och forsärla. Miljön här är även starkt påverkad av miljögifter vilket innebär risk för spridning av dessa.

Vill du veta mer naturen i Mölnlycke? Följ med på en guidad vandring vid Råda Stock och Rådasjön. Söndag 30 mars. Se mer på sidan 7.

Åmiljöer, grundområden, strandskogar och ängar hotas om grävningarna får tillstånd.

Välkommen till Hårssjön

Söndag
27 april
Kl. 10.00

Välkommen till vår natur- och vårvandring vid Hårssjön söder om Mölnlycke. Kom med och njut av det fina området och lär dig lite mer om naturen. Vi lyssnar på fåglar, tittar på insekter och grodor. Vi bjuder även på fika och anordnar en poängpromenad.

Start vid bommen vid infarten till vägen som går norr om Hårssjön (se karta). Busshållplats finns på Mölndalsvägen där Hårskeredsvägen går ned till Hårssjön. Parkeringsplats finns vid Annas ridcenter (öster om sjön). För mer info kontakta Per-Anders Svensson tel: 031-87 50 18

Samarrangemang mellan
Naturskyddsföreningarna i
Härryda och Mölndal, Västsvenska
Entomologklubben och
Studiefrämjandet

Studie
främjandet

Några av deltagarna letar smådjur vid Naturens dag vid Hårssjön

Hårssjön

Forsatta byggnationer i värdefull natur ?

Kommunen har under de senaste åren visat på ett flertal byggnationsplaner i områden med höga naturvärden och skyddsvärda arter. Som exempel kan nämnas Rambo mosse, Yxsjöområdet, Högaråsmossen, Hålsjöarna, Airport city, Vällsjöområdet, Råda stock och Wendelsberg. Vad som händer med dessa planer avgörs inom de närmaste åren. Allt är inte ännu slutligt bestämt. Dessutom är det val i höst med kanske därefter nya politiker som styr och det har även skett en del byte på tjänstemannasidan med bl a en ny samhällsbyggnadschef. Natur-

skyddsföreningen får kommunens planer på remiss. Föreningen försöker i mån av möjligheter bevaka och påminna om kommunens ansvar för att bevara naturen och miljön och leva upp till sina egna miljömål.

” Hotade arter och deras livsmiljö ska skyddas ”

Miljömål antaget av Härryda kommun

” ta hänsyn till natur- och kulturvärden samt värden för friluftsliv och folkhälsa ”

Ur Härryda kommuns miljöpolicy

Skyddsvärda arter som hotas av kommunal planer:

tjäder	trädlärka
nattskärna	trana
fiskgjuse	stjärtnes
sparvuggla	spillkråka
duvhök	gröngöling
ormvråk	tallita
bivråk	rödstart
järpe	entiita
orre	stenknäck
mindre hackspett	stare
tretåig hackspett	grå flugsnappare
nötkråka	storlom
törnskata	smålom
	fisktärna
	pärhuggla
	kricka
	storskrake
	bred paljettdykare
	bronsbjörn
	granbarkgnagare
	hasselsnok

skogshare
flodkräfta
smal dammsnäcka
ål
åkergröda
klockgentiana
klotgräs
strandlummer
mattlummer
bäckbräsma
knärot
kambräken
spindelblomster
skogstrappmossa
fällmossa
grov fjädermossa
kornknutmossa
klippfrullania
späd frullania
skuggmossa
havstulpanlav
mussellav
dvärgbägarlav
trollhand
gransotdyna
blomkålsvamp
smal svampklubba
rävticka
mo-taggsvamp
veckticka

Årsmöte och naturvandring

Söndag 30 mars

Kl. 15.00

Mölnlycke

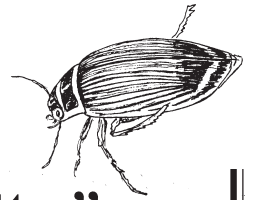
Välkommen till årsmöte och naturvandring. Vi startar med en guidad vandring längs Mölndalsån och Rådasjön i Mölnlycke. Vi får se några av Mölnlyckes "dolda naturskatter", en tätortsnära natur okänd av många trots sin närhet till Mölnlycke centrum.

Samling: P-platsen utanför Mölnlycke bibliotek kl. 15.00

Efter naturguidningen håller vi vårt årsmöte som börjar kl. 17.00 i kulturhuset.

Välkomna !

Naturguidning

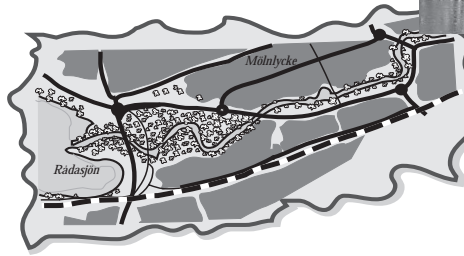

"Mölnlyckes dolda naturskatter"

Mölndalsån och dess närområde vid Rådasjön rymmer många dolda naturskatter som är okända för de flesta. Vill du veta mer så följ, i samband med årsmötet, med på denna upptäcksfärd längs med ån och ut mot Rådasjön. Ta på oömma skor då det delvis kan vara lite blött.

Vid Mölndalsån i Mölnlycke finns en av kommunens finaste tätortsnära naturpärlor.

Samarr med Studie främjandet

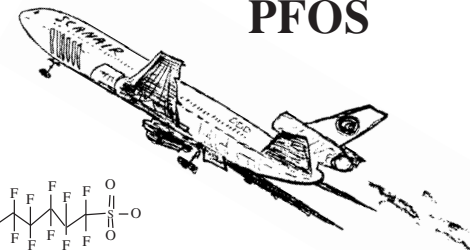
Miljöskandal som sprider sig

Vi hör nu på radio och TV hur man avslöjar en miljöskandal med spridning av miljögiftet PFOS från brandövningsplatser över hela landet. PFOS-spridningen upptäcktes dock redan 2005 vid Landvetter flygplats och brandbekämpningsmedlets giftverkan uppmärksammades ännu tidigare - redan år 1988.

Den tragiska nyheten om att det finns risk att minst 34 kommunala dricksvattentäkter som ligger nära brandövningsplatser kan vara förorenade av det mycket farliga miljögiftet PFOS sprids nu i media. Sanningen är dock att en stor del av detta skulle ha kunna motverkats om myndigheterna agerat tidigare. Redan 1988 uppmärksammades det att fisken i Västra Nedsjön i Härryda kommun, söder om Landvetter flygplats led av leverförstoring. Något som tydde på påverkan av miljögifter. Naturskyddsföreningen i Härryda kopplade då detta till de mycket stora mängder

brandbekämpningsmedel som vid brandövningar orenat släpptes ut från flygplatsen. Ingen visste då vad brandbekämpningsmedlen innehöll och Naturskyddsföreningen var även i kontakt med producenter som vägrade lämna ut några uppgifter. Föreningen lyckades dock vid miljöförhandlingarna 1988 få koncessionsnämnden att förbjuda vidare utsläpp av brandbekämpningsmedlen som därefter måste samlas upp och destrueras. Naturskyddsföreningen krävde även att kontrollprogrammet runt flygplatsen skulle utökas med analys av rester av brandbekämpningsmedel. Något som tyvärr inte infördes.

Under de följande åren samlades brandbekämpningsmedlen upp men tillsynen verkar ha varit dålig och visst läckage verkar ha skett för år 2005 upptäcktes det, vid en nationell screeningundersökning, att omgivningarna söder om flygplatsen och Västra Nedsjön var

PFOS

förgiftade av miljögiftet PFOS. Därefter har Swedavia (fd Luftfartsverket) och IVL haft ett stort forskningsprojekt kring utsläppen av PFOS vid Landvetter och Arlanda flygplats (som haft samma typ av utsläpp).

- Man frågar sig varför inte ansvariga miljömyndigheter agerat betydligt tidigare? Redan för 26 år sedan fanns ju indikationer på att brandbekämpningsmedlen innehöll gift. Varför gjorde man ingenting? En stor och allvarlig miljöförstörelse skulle då kanske ha kunnat undvikits!

Michael Nilsson, ordförande Naturskyddsföreningen i Härryda

B -FÖRENINGSBREV

Avs.
NATURSKYDDSFÖRENINGEN
I HÄRRYDA
c/o Mats Sandberg
Banvägen 62
435 43 Mölnlycke

Kontrollera gärna om din E-postadress stämmer. Skicka annars ett mail till medlem@naturskyddsforeningen.se. I maillets ärendefält skall det stå "Ny E-postadress" och i själva meddelandet anger man sitt medlemsnummer.

Årsmöte & naturvandring

Söndag 30 mars
Kl. 15.00
Mölnlycke

"Mölnlyckes dolda naturskatter" -
guidad tur och årsmötesförhandlingar

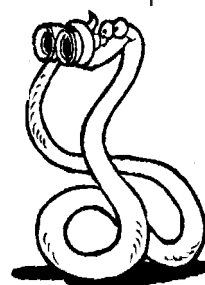
Se mer inne i tidningen på sidan 7

Natursnokarna

"Natursnokarna" är en verksamhet som vänder sig till barn och föräldrar i kommunen. Är du intresserad hör av dig till: Janne Hellenberg Tel:0301/19004 jan.hellenberg@telia.com eller Christer Johansson Tel:031/183241 chrijoha023@bredband.net

Du kan läsa
mer om
Natursnokarna på
Naturskyddsföreningens hemsida.

www.naturskyddsforeningen.se/harryda